

Μὲ τοὺς καμοὺς μ' ἐσπείρασιν τὸ οἱ πληῆες μ' ἀναγκώσαν αὐτοῦ. Συνών. ἀναθρέφω, ἀνακαθίζω, ἀναστένω, μεαλώνω, παιδοκομῶ. Ἡ μετοχ. ἀναγιόμενος = ὁσωματικῶς ἀνεπτυγμένος Κύπρ. 2) Δίδω ἀνατροφὴν διαπαιδαγωγῶ Κύπρ.: Ἀνάγκωσεν καλὰ τὰ παιδικιά της. || Παροιμ.

Χωράκτην ἀναγιών-νεις; | κατισόδοιρον μερών-νεις (δύσκολον νὰ ἐκπολιτισθῇ τελείως ὁ χωρικός, ὅσον δύσκολον εἶναι νὰ ἐξημερωθῇ ὁ ἀκανθόχοιρος).

ἀναγκωτός ἐπίθ. Κύπρ. — Λεξ. Μπριγκ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀναγιών-νω.

ἀνατραφεὶς παιδιόθεν ὑπ' ἄλλου τινὸς καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν γονέων του, υἱὸς θετοῦ ἐνθ' ἀν.: Ἐν ἡρτεν ἀκόμη ὁ ἀναγκωτός μου Κύπρ. Τούτη ἡ κωπελ-λούδα ἐν' ἀναγκωτῇ μου αὐτόθι. Συνών. ἀναθρεφτός, παραγίός, παραπαίδι, ψυχογιός, ψυχοπαίδι. Συνών. τοῦ θηλ. ἀναθρεφτὴ (ἰδ. ἀναθρεφτός), ἀναθρεφτικεῖα (ἰδ. ἀναθρεφτικός), ἀναθροφικὴ (ἰδ. ἀναθροφικός), παρακόρη, ψυχοκόρη, ψυχοπαίδα.

ἀναγκάζω κοιν. καὶ Καπ. (Σίλ.) Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) ἀναγκάζου βόρ. ιδιῶμ. καὶ Τσακων. ἀναγάζω πολλαχ. ἀναγάττω Σύμ. ἀγκάσ-σου Εὐβ. (Κονίστρ.) ἀνεγάζω Ἄνδρ. (Κόρθ.) Α.Κρήτ. Μύκ. Νάξ. κ.ά. ἀνιγάζω Ἰμβρ. Μακεδ. (Χαλκιδ.) Σάμ. Σαμοθρ. κ.ά. ἄναγκάζω Ρόδ. ἄναγκάζω Κρήτ. (Σητ.) ἄναγκάζω Σύμ. ἄναγκάζω Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Οἶν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἄναγκάζω Θράκ. (Σαρεκκλ.) Α.Κρήτ. ἄναγκάζω Σύμ. ἄναγκάζω Σύμ. ἄναγκάζω Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Τὸ ἀρχ. ἀναγκάζω. Ὁ τύπ. ἀνεγάζω ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἀνεγκάζω, ὅπερ καὶ ἐν Ἑπαίν. γυναικ. 381,208 (ἐκδ. ΚΚrumbacher). Περί τοῦ τύπ. ἀγκάσ-σου ἰδ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἀθηνᾶ 43 (1931) 72.

Α) Μετρ. 1) Βιάζω τινὰ νὰ κάμῃ τι, παροτρύνω, ἐξαναγκάζω κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. κ.ά.) Τσακων.: Τὸν ἀνάγκασαν νὰ ἐρθῇ - νὰ φύγῃ. Μὴ μὲ ἀναγκάξῃς νὰ πῶ λόγια ποῦ δὲν πρέπει. Ἀναγκάστηκα νὰ τὸ κάμω κοιν. Μὴ ἄναγκάζῃς τὸν ἄνθρωπο Θράκ. (Σαρεκκλ.) Φταίβ'ς ἰσὺ π' μ' ἀνέγκασας (φταίβ'ς = πταίεις) Ἰμβρ. Μὴ μ' ἀναγκάσῃς νὰ νανοῦ ἐχτρέ ντι (μὴ μ' ἀναγκάσῃς νὰ γίνω ἐχθρὸς σου) Τσακων.

2) Ἐρεθίζω, παροξύνω, διεγείρω, συνήθως κύνα κατὰ τινος Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ.) Πελοπ. (Λάστ. Μεσσ. Ὀλυμπ.) Σάμ.: Ἀναγκάζει τὰ σκυλλὰ νὰ μὲ φάνε Λάστ. Ἀνάγκασε τὰ σκυλλὰ νὰ πιαστοῦν Μεσσ. Μὴν ἀνιγάξ'ς τοῦ σκύλλον νὰ δαγῶς τοῦ πιδὶ Σάμ. Συνών. ἀγγρίζω 1, ἀναγγρίζω Α 1, ἀναγγιῶνω. 3) Πιέζω, ἐνοχλῶ, στενοχωρῶ Ἡπ. Θήρ. Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) Σάμ. Σύμ. Σῦρ.: Ψες μ' ἀνάγκασε ὁ πόνος Ἡπ. Ἐτελέθαν τὰ παράδας -ι-μ' καὶ ἀναγκάσκουμαι Κερασ. Ἐφαγα πολλὰ κι ἀτώρα ἀναγκάσκουμαι Οἶν. 4) Παροργίζω, ἐξοργίζω Θράκ. (Σαρεκκλ.) Κρήτ. Κύθηρ. Μύκ. Νάξ.: Ἀμα μὲ ἀναγάζουνε, ἀραδιάζω ἓνα σωρὸ εὐκές (εὐφημητ. ἀντι κατάρες) Νάξ. Μὲ ἄναγκάζετε, μωρέ, διαόλου γιοὶ Σαρεκκλ. Ἀνεγάζομαι κ' ἐγὼ καὶ τὸνε δέγνω ὥστε ποῦ σήκωνε Α.Κρήτ. 5) Ἐπισπεύδω, ἐπιταχύνω Ἡπ. κ.ά.: Ἀνάγκασε τὴ δουλειά σου. Ἡ σημ. καὶ μεσν. 6) Ἀναζωπυρῶ, συνδανίζω, ἐπιπυρὸς Α.Ρουμελ.(Καρ.) Ἡπ. Μακεδ. (Βελβ. Καστορ. Νάουσ. Χαλκιδ.) Πελοπ.(Βυτίν.): Ἀναγκάζω τὴ φωτιά Ἡπ. Ἀνάγκασε τὸ φούρνο Καρ. Συνών. ἀνακαρῶνω (II), ἀνακατεύω, ἀνακατῶνω, συνταυλίζω. 7) Προξενῶ εἰς τινὰ κόπον, καταπονῶ Πόντ. (Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): Ἐνέγκασε με αὐτοῦ ἡ δουλεία Τραπ. Ἐπορπάτεσα κ' ἐνεγκάστα αὐτόθι. Συνών. κουράζω.

Β) Ἀμτβ. 1) Ἐνεργ. καὶ μέσ. σπεύδω, βιάζομαι Ἡπ. Θράκ. (Βιζ. Γέν. Καλαμ. Μυριόφ. Σαρεκκλ.) Καπ. (Σίλ.) Κύπρ. Μακεδ. (Καστορ.) Πελοπ. (Αἴγ. Ἀρκαδ. Βούρβουρ. Βυτίν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) Σύμ. Σῦρ.: Πρέπει ν' ἀναγκάσωμε, γιατί θὰ βρέξῃ Βυτίν. Ἀνάγκασε, γιατί δὲν ἔχουμε καιρὸ Αἴγ. Ἀνάγκασε λιγάκι (ἐπιτάχυνον τὸ βῆμά σου) Ἡπ. Γιατί ἄναγκάσαι τόσο; Σαρεκκλ. Για ἀναγκάσαι νὰ τιλειώνουμι Αἰτωλ. Συνών. βιάζομαι (ἰδ. βιάζω). 2) Ἀναστενάζω Ρόδ.: Ἄναγκασα ὥσπου νὰ σηκώσω τὸ ἄλεσμα. Αὐτὴ ἡ ἡγαστριωμένη ἄναγκάζει. Συνών. βογγῶ.

Μετοχ. 1) Ἐξοργισμένος Κρήτ.(Σητ.): Ἡρθε ἄνασμένος καὶ παρὰ λίγο νὰ μάσε δειρῇ. Ἀνασμένος εἶναι, μόνο μὴ δοῦ μιλήτε. Συνών. θυμωμένος (ἰδ. θυμῶνω).

2) Προσβεβλημένος ὑπὸ νευρικοῦ νοσήματος Α.Κρήτ.: Λέν τὸνε θέλει ἡ κωπελλιά, γιατί εἶναι ἀνερασμένος.

Πβ. ἀναγκεμένος (ἰδ. ἀναγκεύω), ἀναγκιάρης, ἀναγκισμένος.

ἀναγκαῖο τό, ἀναγκαῖον Κύπρ. Λυκ.(Λιβύσσ.) Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κρώμν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) — Λεξ. Μπριγκ. ἀναγκαῖο κοιν. καὶ Πόντ. (Κολων.) ἀναγκαῖον βόρ. ιδιῶμ. ἀναντῖατο Ἄνδρ. Θήρ. κ.ά. ἀναγκαῖον Λεξ. Δεὲκ ἀναγκαῖο Ἡπ. — Λεξ. Μπριγκ. ἀναγκαῖος ὁ, Βιθυν. Εὐβ.(Αὐλωνάρ. κ.ά.) Θράκ.(Σηλυβρ.) Πελοπ.(Λάστ.) Πόντ. (Τραπ.) Προπ. (Πάνορμ.) ἀναγκαῖος Ἄνδρ. Κρήτ. (Σέλιν.) ἀνατῖατος Εὐβ. (Αὐλωνάρ.) ἀγκαιὸς Καλαβρ. (Μπόβ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐς. ἀναγκαῖον = τόπος περιορισμοῦ. Ὁ τύπ. ἀναγκαῖο καὶ παρὰ Γερμ.

1) Ἀφοδευτήριον, ἀποχωρητήριον κοιν. καὶ Πόντ. (Ἄμισ. Κερασ. Κρώμν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Φρ. Εἶναι ἓνας ἀναγκαῖος (ἐπὶ ἀνθρώπου ἀχρείου καὶ κακοήθους) Πελοπ.(Λάστ.) || Παροιμ. Τὸ σπῖτι θὰ ἔχη καὶ ἀναγκαῖο (ἐπὶ οἰκογενείας, τῆς ὁποίας μέλος τι εἶναι κακότητες) Ἀθην. Ἡπ. Ἀποὺ καλοῦσ'ν' τ' δὲν πάει κάνεις 'ς τοῦ ἀναγκαῖου (ἐκ συμφέροντος ἢ ἄλλης ἀνάγκης καὶ οὐχὶ ἐκουσίως καὶ εὐχαρίστως συναναστρέφεται τις μετ' ἀχρείων καὶ κακοήθων) Μακεδ. Ἡ σημ. καὶ παρὰ Φαβωρ. Συνών. ἀλλαμπάντα 3, ἀνάγκη 1 δ, ἀνάπασι, ἀπόπατος, ἀποχωρητήριον, μέρος, πόρεψι, χαλές, χεζουρειό, χεστερή, χρεῖα. Πβ. ἀκριόλι. 2) Οὐροδοχεῖον, ἀμῖς Θήρ. Κέρκ. Παξ. Συνών. ἀγγειάστρα, ἀγγειὸ 1 δ, ἀμίδα, ἀμίλητο (ἰδ. ἀμίλητος Β 3), γλαστρί, ἐπιδέξιο, καθοίκι, κατουρέλλι, κατουρογυάλι, κατουροκάνατο, κατουροκούμαρο, τσουκάλι. 3) Ἀναγκαῖον σκεῦος, σκευοθήκη Καλαβρ.(Μπόβ.) Συνών. ἀνάγκη 1 ε.

ἀναγκαιόπετρα ἡ, Προπ. (Πάνορμ.)

Ἐκ τῶν οὐς. ἀναγκαῖο καὶ πέτρα.

Πλάξ μεγάλη ἀφοδευτηρίου ἔχουσα ὀπήν.

ἀναγκαῖος ἐπίθ. λόγ. κοιν.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀναγκαῖος.

Α) Ἐπιθετικ. 1) Ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου ἔχει τις ἀνάγκη κοιν.: Πρᾶμα ἀναγκαῖο. 2) Ὁ σπουδαῖος, ὁ λόγον ἄξιος Θράκ.: Ἐχω ἓνα λόγο νὰ τοῦ πῶ πολὺ ἀναγκαῖο.

3) Ἐπιβλαβὴς Στερελλ. (Αἰτωλ.): Μὴν πῖθ'ς κρασί, εἶνι ἀναγκαῖον.

Β) Οὐς. 1) Πρᾶγμα, τοῦ ὁποίου ἔχει τις ἀνάγκη, πρᾶγμα χρήσιμον κοιν.: Θὰ πάρω ὅλα τὰ ἀναγκαῖα τοῦ σπιτιοῦ, γιατί θέλω νὰ τὰ ἔχω γιὰ κάθε περίστασι. Μοῦ λείπουν τ' ἀναγκαῖα. || Γνωμ. Ὅποιος ἀγοράζει τὰ περιττὰ πουλεῖ τὰ ἀναγκαῖα ΙΒενιζέλ. Παροιμ.² 205,399. 2) Πρᾶγμα ἐπιβλαβὲς Στερελλ. (Αἰτωλ.): Μὴν τρώς ἀναγκαῖα κι σὶ βλάβ'νι, τῶρα ποῦ εἶσι ἄρρονστους.